

MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

ERSCHEINT JEDEN SONNTAG.

ELŐFIZETÉSI ÁRA :

EGÉSZ ÉVRE 16.— K | NEGYED ÉVRE 4.— K
FÉL ÉVRE 8.— K | EGYES SZÁM —.60 K

FŐSZERKESZTŐ :

DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM.
TELEFON 108—00.

HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

A bányamunkások fürdője.

Kétségtelen, hogy alig van tisztátalanabb foglalkozás, mint a bányászé.

A bányász, különösen a szénbányász, amikor műszak végeztével feljön a föld alól, rajta van foglalkozásának szennye. Aki látott már életében bányából kijövő bányászt, izzadtan, kormosan, porosan, vizesen, az meg tudja érteni, hogy micsoda a bányász foglalkozása. Aki csak egyszer is volt életében fekete szénbányában és végigcsuszott a finom szénporral fedett, szűk gurítókon és feljőve, vesződött a pórusokba hatoló, koromszerű szénpor lemosásával, az megérti a bányamunkával járó szenny természetét.

Mi sem természetesebb ennél fogva, hogy a bányász, amikor elvégezve nehéz műszakját, feljön a napvilágra a föld gyomrából, mindjárt az akna szájánál megfürödjék, átöltözzék és tisztán menjen haza családjához szűk vityillójába.

Az akna szájánál való megfürdés és átöltözködés higiénikus szempontból szükséges. Szükséges, hogy az a bányamunkás lemossa magáról már az aknánál a szennyet és ne vigye azt haza a lakásába, amely különben sem alkalmas szűk voltánál fogva a tetőtől talpig való megmosakodásra. Ha a bányász az akna szájától tisztán megyen haza, sok munkától megkiméli feleségét is, mert nem hordja be kunyhójába mindennap a szennyet és a betegségek csiráját rejtő bacillusokat. A bányász-asszony ilyen módon tisztában tarthatja a lakását s kedveltebbé teheti az ura előtt azt csinoságával.

A megfürdés és átöltözködés már azért is szükséges volna az akna szájánál, mert a bányász, amikor fáradtan hazaér, nem fog bajlódni először a tisztálkodással, hanem azon mód piszkosan fog hozzá az étkezéshez és kezéről, arcáról szájába viszi mindazokat a mikroorganizmusokat, amelyek bőven szaporodnak a bánya szennyvizeiben és fertőzött légkörében.

Tudjuk azt, hogy az akna legritkább esetben van a bányász lakásának közelében.

A bányásznak a munkáskolóniáig legalább is tíz percig kell mennie. De vannak nekünk olyan bányáink, ahol a munkásnak a második, harmadik falu-

ból, sokszor egy, másfélóráig kell mennie munkájába. Elképzelhető tehát, hogy milyen veszélynek van kitéve a munkás egészsége, amikor az aknából kiizzadva feljön és télviz idején kilométereket kell még neki megtennie átnedvesedett ruhában otthonáig. És ha a bányászok megbetegedésének okait kutatnák, nagyon valószínűleg azt találnák, hogy igen-igen sok bányász betegségét nem az aknában, hanem a külszínen szerzte munkából hazatérése közben.

Kiválóan fontos továbbá, hogy a bányász különösen olyan bányákból megmosakodva térjen haza, ahol az ugynevezett bányászszály nevű betegségnek a csirái vannak felhalmozva. Tudvalevő, hogy ez a betegség milyen pusztítást vitt véghez úgy egyes hazai, mint külföldi, különösen német bányák munkásai között. A bányamunkások gyakori vándorlása következtében ennek a betegségnek a csiráit a megfertőzött munkások mindenüvé széthurcolják s ezért a legszigorubb egészségügyi szabályok is helyénvalók. De sajnos, nálunk mintha nem is törődnének egyes vállalatok ezzel a kérdéssel.

Volt ugyan nekünk egy belügyminiszteri rendeletünk, amely a bányákban az evés előtti mosakodást előírta, de a rendelet, mint nálunk sok minden ilyen dolog, tullött a célon és kivihetetlen volt, úgy hogy most már alig tesznek valahol valamit ebben az irányban.

A műszak utáni megfürdés és átöltözés jelentőségét az egészségre és annak befolyását a bányamunkás családi életére szociális érzéssel megáldott bányamérnökök és bányorvosok már eléggé bebizonyították. Valljuk meg, *Németországban* ma már minden modern bányánál olyan munkásfürdő és öltöző helyiség áll rendelkezésre, amelyben a műszak után minden különösebb késedelem nélkül megfürödhetik és átöltözhetik a műszakját végzett egész munkássereg. Így aztán a német munkások nagyrésze tisztán és tisztességesen, szárazon felöltözködve tér haza otthonába, megkimélve azt a mindennapi bemocskolástól és tisztán ül le ebédjéhez, amely azonkívül, hogy első sorban egészségi követelmény is, bizonyos megelégedett jóleső érzéssel tölti el a nehéz munkája után pihenésre vágyó

bányamunkást. Míg ha a munkás szennyesen tér haza, azon módon bekapja az eledelét és száz eset közül kilencvenben mosdatlanul tér nyugovóra különösen akkor, ha éjjeli műszakról jött haza.

A mi bányatelepeinken divat az, hogy a munkáscsalád kosztosokat tart, akik együtt laknak a munkáscsaláddal az egy szobából és konyhából álló lakásban. El lehet képzelni, hogy ha most egy család csak két kosztost tart s a különböző műszakbeosztások mellett minden nyolc óra alatt egy-egy ember tér be szennyesen a kis lakásba, mennyire befolyásolja ez az egész háztartás tisztaságát. Nem csoda aztán ilyen körülmények között, ha a bányászcsalád jobban ki van téve a fertőzésnek, mint más életfoglalkozást űző munkás. Az örökösen maszatos otthon nem fogja csábítani és otthon tartani a családfőt, hanem elkergeti a korcsmába.

Az aknánál való megfürdésnek és átöltözésnek tehát még a békés együttélésre is nagy hatása van. Tehát azzal nemcsak egészségi, hanem erkölcsi szempontból is számolni kell.

Ezt a kettős fontosságot a külföldön már mindenütt felismerték. Németországot követte Ausztria, Franciaország és Belgium is. Mi olyan készek vagyunk mindenben a németeket utánozni, azonban ebben a tekintetben alig van nálunk figyelemre méltó. Vannak ugyan a nagyobb bányavállalataink bányatelepein zuhany- és kádfürdők a bányamunkások használatára, de ezek nem olyan terjedelműek, hogy azokban az összes munkásság megfürödhessék, vagy lemosakodhassék rövid idővesztés nélkül műszakjának végezte után. Így tehát ezeket csak szórványosan és leginkább a fiatal munkások használják. Mivel azonban a munkás fürdés után ismét csak szennyes ruháit veszi fel, az egész fürdés jórészen célját téveszti. A bányatulajdonosok a fürdők és átöltözők helyiségek létesítése ellen azt szokták fölhozni, hogy a mi munkásunk nem érzi szükségét ennek a tisztálkodási műveletnek és a nagy költséggel létesíthető fürdők és öltözők haszontalan pénzkiadást jelentenek, mert a munkások nem használnák azokat. Állításuk megerősítésére felhozzák azt, hogy még a mostani kiterjedelmű fürdők is mindig üresen állanak. Ennek nem a munkások tisztálkodásától idegenkedő hajlamában van az oka, hanem abban az egyszerű tényben, hogy a munkásnak órák hosszaiig kellett várnia, míg rá kerülne a sor, ha mindenik tisztán akarna hazatérni az aknától. Az pedig egészen ter-

mészetes, hogy annak a munkásnak, aki bent a bányában 8—10 óráig szívesen dolgozott éhesen, fáradtan, nincsen kedve az aknánál várni esetleg egy óra hosszaiig egyedül a tisztálkodás kedvéért. Lenne meg az eshetőség arra, hogy minden munkás egy negyedórán belül megfürödhessen és ruhát cserélhessen, kötvé hisszük, hogy üresen állanak a munkásfürdők...

Egy ezrekre rugó munkástömegben mindég van legalább néhány száz, akinek életszükséglete a munka utáni megfürdés. Ennek a néhány száz munkásnak a példája és tiszta rendessége meghódítaná a többi, talán tisztaság tekintetében kevésbé kényes munkásokat is. És mi azt hisszük, hogy az aknánál berendezett elegendő munkásfürdőkkel igen nagyot lendítenénk a mi bányatelepeink bizony sok kívánni valót hagyó tisztaságán és ezzel együtt igen sokat javítanánk az ott uralkodó közegézségi viszonyokon.

Angolországban a munkásoknak az akna szájánál való megfürdése egészen az utóbbi időig lehetetlen volt, mert éppen úgy, mint nálunk, nem voltak az aknák mellett fürdők és öltözők. Igen-igen sok szó esett erről az elmaradottságról magában Nagybritanniában is. Sok szenvedélyes vita hangzott el, azonban a fürdők és öltözők kérdése sokáig megtört részint a bányatulajdonosok, részint pedig a munkások ellentállásán. Aki az angol szénbányavidékeken megfordult, csoportosan láthatott áldogálni a bányavárosok utcáin szénportól kéményesprő fekértére lepelt munkásokat, akik a műszak végeztével az utcasarkokon kaszinóztak. Megesett az is igen gyakran, hogy a sportversenyeket a műszakjukról odasiető bányamunkások azon szurtosan nézték végig.

Az angolok szégyenkeztek emiatt, de nem tudtak rajta segíteni. Akármilyen intelligens is az angol bányamunkás, erőnek erejével kényszeríteni nem lehetett arra, hogy az aknák szájánál megmosdjék és átöltöződjék akkor, amikor ott fürdők és átöltözők helyiségek nem voltak.

Amikor a fürdők és átöltözők helyiségek fölötti vita a legszenvedélyesebb volt, az angol kormány kiküldött egy bizottságot a kérdés tanulmányozására.

Ott a bizottságok rendszerint meg szokták oldani a reájuk bízott feladatot.

A dolog vége az lett, hogy az 1911. évi szénbányatörvényben már intézkedés van az aknák mellett felállítandó munkásfürdőkről. A törvény III.

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, precíziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(923/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47

— Alapított 1791. —

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA Budapest, VI. kerület, Teréz-körút 15. szám.

része 77. §-ának pontjai megszabják a módokat, amelyek mellett és ahogyan föl kell állítani a bányák közelében a fürdőket. A fürdőket föl kell állítani, ha azt a munkások kétharmada úgy kívánja. A fürdők fölállításához hozzájárulnak a munkások és munkaadók is és a munkaadók mint maximális fizetésre, 30 fillérre vannak kötelezve, mint egy munkás után eshető heti kiadásra. A fürdők létesítésének és fentartásának költségeit felerészben a munkaadók, felerészben pedig a munkások fedezik.

A mi munkásaink, igaz, általában nem mondhatók annyira kulturlényeknek, hogy fürdők létesítésére maguk is áldozzanak, jóllehet, sokan közülök szívesen fizetnének a fürdési alkalmatlanságért. Nálunk a munkás nincsen még olyan kulturfokon, mint az angol bányamunkás, aki már kollektív szerződéseket köt és majdnem egyenrangúvá ismertette el munkájának értékét a másik termelési tényezőnek, a tőkének az értékével. A mi munkásainktól nem várhatunk ilyen dolgot. Nálunk a jóléti és közegészségügyi reformoknak a munkaadótól kell jönnie.

Mi több ízben hangoztattuk már itt, hogy a munkásjólét egy bizonyos fokát és bányatelepeinken a szociális reformokat nem a munkások egyesülése, hanem a munkáshiány fogja megoldani.

A bányavállalatok kénytelenek lesznek a lehető legmagasabb bérrel és jóléti intézményekkel magukhoz édesgetni és bányatelepeiken megtartani az egyre gyérülő bányamunkásokat, mert különben kevés lesz a dolgozó kéz, nem lehet lesz fokozni a termelést és elmarad a haszon.

Ahol egyszer a munkás megszokta a kényelmet, jó bánásmódot és bizonyos kulturszükségletei támadtak, onnan nem fog egykönnyen keréket oldani. Látjuk is már az idők jelét. Egyes nagy vállalatok mint állítanak föl balesetbiztosító pénztárakat a társ-pénztárak mellett és létesítenek munkásétkezdedeket stb., amely intézkedések mind a munkások megtartására irányulnak.

Hangoztatjuk, hogy ezek a vállalatok fogják legkevésbé érezni a munkáshiányt.

És el fog jönni nálunk is hamarosan az aknák melletti munkásfürdők fölállításának az ideje.

Ez a mi földünk különös darabja a világnak. Amíg másutt mindent az egyesüléssel kellett kivívni a bányamunkásoknak, addig nálunk, ha lassan is, mindent el fognak érni nem az egyesülésben rejülő erejük, hanem a többi iparágak munkaerő utáni gyilkos versenyét következtében.

Máshol az emberek és társadalmi csoportok egymással küzdelméből alakul ki a társadalmi reform, bennünket kicsiben és nagyban mindég csak a vég-szükség képes előverni a haladás útján . . .

A köszönkutatási, köszénbányanyitási és köszénkiaknázási jogosultság megszerzésének és telekkönyvi biztosításának nehézségei.

Irta: *Osváth Imre* kir. táblabíró.

Bár hazánk igen dus köszéntelegekkel rendelkezik, tudva van, hogy köszén-szükségletét részben külföldről szerzi be s így évenként több millió korona vándorol külföldre. Hozzá értő szakférfiak abban keresik a baj főforrását, hogy nálunk (az ország Királyhágón tuli része, a volt katonai végvidék, valamint Horvát-Szlavonország kivételével) a köszénjogosultság felett a földtulajdonos rendelkezvén, a bányavállalkozó nem képes a földtulajdonos tulajgázott igényeit ki-elégíteni és ha netán ezen határnélküli igényeket ki is elégitette, nem képes a nagy áron megszerzett jogosultságot a saját részére kellő módon biztosítani.

A törvényhozás az 1886. évi XXIX. t.-c. 76. §. 3-ik pontjában foglalkozott a köszénbányászat tespedő kérdésével, de csakis részben segített a bajon, kimondván, hogy a földtulajdonost illotó, általa más személyre átruházott köszénkutatási, köszénbányanyitási és köszénkiaknázási jogosultság a közönséges telekjegyzőkönyvekbe bekobelezhető dologi jogok közé soroztatik. A törvény ezen kijelentése lehetővé kívánta tenni azt, hogy a bányászati vállalkozó jogosultsága, addig is, míg bányahatósági adományozással meg nem oróstittik és bányatolekkönyv tárgyává nem válik, a közönséges telekjegyzőkönyvekben nyerjen kifejezést és ez által biztosítást az ingatlan netaláni terhelése vagy elidegenítése eseteire.

Mily szükséglet pótoltt a törvény és az ennek alapján kibocsátott 2819/1888. sz. Ig. ü. min. körrendelet, kiválóan igazolja azon körülmény, hogy az oly telekkönyvi hatóságok, melyek területén köszéntelegek létezése gyanitható, a szó szoros értelmében elárasztva lettek a vállalkozók által megszerzett köszénkutatási, köszénbányanyitási és köszénkiaknázási jog biztosítására (bekobelezésére) irányuló beadványokkal.

A 2819/1888. sz. I. ü. min. körrendeletnek azonban még is egy igen nagy fogyatkozását mutatja a gyakorlati élet, erről kívánok említést tenni, mert ha e rendelet bizonyos irányban kiogészítést nem nyer, úgy az 1886. évi XXIX. t.-c. 76. §. 3-ik pontja a bányászat érdekeit nem fogja kellő módon támogatni és előbbre vinni.

A kérdéses igazs. ü. min. körrendelet 2. §-a szerint ugyanis a köszénkutatási, köszénbányanyitási és köszénkiaknázási jogosultság bekobelezésére és előjogyzására nézve a telekkönyvi rendeleteknek a dologi jogok telekkönyvi hejogyzására vonatkozó intézkedései lévén alkalmazandók, a telekkönyvi tulajdonosnak írásban nyilvánított beleogyezése igényeltetik ahhoz, hogy ingatlanára a köszénkutatási stb. jogosultság valamely vállalkozó részére bekobeleztessék.

Ha a bányászati vállalkozó földesuri nagyobb birtokon vagy bármilyen más jogi minőségű tulajdalmosebb tagbirtokon veszi meg a köszénkutatási, bányanyitási és kiaknázási jogosultságot, szerzett jogának telekkönyvi biztosítása akadályba nem ütközik, de ha valamely községben a volt urbérok szétforgácsolt területét, vagy több apró közbirtokos fekvőségeiben rejülő

közséntelegeket kívánja megszerezni, ez esetben már, ugy a megszerzés, mint a megszerzett jogosultság biztosítása temérdek nehézségbe ütközik.

Itt a hiba, mert a rendelet szövegezőjének figyelmét kikerülte az id. törv. szabályok VII. fejezetének végrehajtása tárgyában 1862. év szeptember 3-án 13622. sz. alatt kelt udv. rend. helybenhagyott utasítása, melynek 4. pontja szerint „Ha szabad kir. szepesi, hajdu, jászkun vagy más ilyféle kiváltságos városok és általában oly községek területén szándékoltatik kőszénbányanyitás, melyekben az urb. szabályozás vagy már végbomlott, vagy annak éppen helye nincs és nem is lehet, és ha az ilyféle nem földesuri, vagy az igen sok részre osztott közbirtokossági területeken a kért vájnamérték vagy vájnatelek több birtokos földje alatt húzódik el, melyek mindegyike különvéve kisebb, hogy sem a bányatörvény 42. és 46. §§-ai értelmében törvényes vájnamértéket befedhessen; akkor az orsz. birói értekezlet VII. részének 1. fejezetében, jelesen annak 1. §-ában c. pont alatt említett beleegyezés megadottnak tekintendő, mihelyt az a városok és más községek törvényes képviselőiségei vagy előljáróságai, illetőleg a közbiztonsági képviselőségek által írásban nyilvánítottatott

Bányatörvényünk kiegészítő részét képező ezen utasítási rész mint kiválóan okszerű megérdemelt volna, hogy vele a 2319/1888. sz. I. M. körrendelet összhangzásba hozassék, mert hiszen nyilvánvaló, hogy azon apró birtokosok, kiknek nincs oly területű ingatlanuk, másképp a bányatörvény 42. és 46. §§-aiban meghatározott törvényes vájnamértéket befedhosse, kőszénbányanyitási és kőszénkiaknázási jogosultsággal nem is bírnak, továbbá mert köztudomású, hogy valamely község telekkönyvi tulajdonosait — kik birtokaik elaprózottsága miatt csak együttesen bírnak az együttes birtokai alatt elhúzódó kőszéntelegekre vonatkozólag rendelkezési joggal — a vállalkozó soha sem képes összehozni, mivelhogy a telekkönyvi tulajdonosok mindenike nincs is életben, míg másrészo gyámság és gondnokság alatt áll, egy türedéko pedig rendszerint vagy értelmetlenségéből, vagy azért akadékoskodik, hogy magát a vállalkozó által is külön megfizettesse.

A legnagyobb erély és áldozatkészség mellett sem érhető el, hogy valamely község összes telekkönyvi tulajdonosai a vállalkozó szerződését aláírják, ez az oka aztán annak, hogy a kőszéntelegek tekintetében a vállalkozó által megszerzett területet mindenütt oly apró földbirtokok tarkítják, melyek lokóthetők és tkvi bekebelezés által biztosíthatók nem voltak.

Mily kellemetlenségek néznek a vállalkozóra az ily apró meg nem szerzett földszalagok miatt bányajárás és vájnatelek adományozásának kérése esetében, nyilvánvaló az ált. bányatörvény 61. és 62. §§-aiból.

Ha a többször idézett 13622/1862. sz. utasítás érvényben áll (amint azt a bányahatóságok feltétlenül érvényben állónak tekintik), nincs elfogadható ok arra, hogy a 2319/1888. sz. I. M. körrendelet 2. §. oly telekkönyvi tulajdonosokkal szemben szigorúan alkalmaztassék, kik birtokuk esokélyeségo miatt vájnamérték adományozására igényt nem tarthatnak, hanem igenis helyt kell adni a vállalkozó kőszénkutatás, kőszénbányanyitás és kőszénkiaknázási jog bekebele-

zésre iránti kérelmének még az esetben is, ha az apróbb birtokosok helyett a vállalkozóval a község előljárói, helyesobben a községi képviselőtestület szerződött és a szerződés a kérvény mellett felmutatva lesz.

Mint hogy több telekkönyvi hatóság a bekebelezést ily alapon megadja, ellenben némely telekkönyvi hatóság a telekkönyvi tulajdonos által nyilvánított bekebelezési engedélyt igényli, az egyöntetűség megóvása követeli, hogy a 2319/1888. sz. I. M. körrendelet a 13622/1862. sz. utasítás értelmében pótolatassék, esotleg pedig arra van szükség, hogy illetékes helyről ki legyen jelentve, mikép a 13622/1862. sz. utasítás érvényben állónak nem tekinthető.

Amennyiben urbóres községekben, vagy sok apró részletre osztott közbirtokossági területeken a birtokosok helyett és azok nevében a bányászati vállalkozóval a községi előljáróság, illetőleg a képviselőtestület szerződéskötésre feljogosittatik, a telekkönyvi hatóság nagymérvű munkamegtakarításhoz jut, mert nem kell vizsgálni, vajjon az egyes telekkönyvi tulajdonosok közül kik írták alá a szerződést, nem kell vizsgálni azt sem, vajjon az aláírások a telekkönyvi tulajdonosokkal azonosak-e, hanem a kőszénkutatási, kőszénbányanyitási és kőszénkiaknázási jogra vonatkozólag kérelmezott bekebelezés a község telekjegyzőkönyveiben felvett összes birtoktulajdonosok ellen egyszerűen elrendelhető leendő.

Meg kell jegyeznom, hogy a községi törvény 1886. XXII. t.-c.) a község, illetőleg a képviselőtestület jogait és teendői között nem sorolja fel a többször említett 13622/1862. sz. utasítás 4. pontjába körvonalozott azon jogot, hogy a birtokosokat az előljárók, vagy a képviselőtestület valamely bányavállalati szerződéskötésnél képviselhessek, mi mindenesetre aggályt-keltő jelenség.

Igen célszerű lett volna, ha az 1894. XII. törvény-cikkbe (a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről) a volt urbóresceket és kisebb közbirtokosokat közösen érdeklő ügyek jogi képviselője iránt rendelkezés vétetett volna fel, mivelhogy módot kellett volna nyújtani ahhoz, hogy az összesség tulajdonául jelentkező javak iránt (közös erdők, legelők, nádasok, a kőszénkutatási, kőszénbányanyitási és kiaknázási szerződés legyen köthető.

Részomról a mezőgazdaságról, stb. törvény javaslatának tárgyalása idejében az urbórescek jogi képviselője szervezésének szükségességét több jogi szaklapban szóba hoztam, de a felszólalás pusztába hangzott el, pedig a kifejtett okokból előbb-utóbb kényyszerűlve lesz a törvényhozás a kérdéssel foglalkozni,

KRAYÉR FÉLE
ROZSDAVÉDŐ
HIDFESTÉK

KRAYÉR ÉS TÁRSÁ
CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLITÓK
FESTÉK-KENCE-LAKÓ-GYÁR
BUDAPEST (KRAYÉR FESTÉKUDVARI)
VI., Váci-ut 31.

mert urbéresok jelenlegi birtokközössége mellett közös vagyonnal, vagy annak egyes részeivel való szabad rendelkezés (olidegenítés, terhelés) csak fikció, a gyakorlatban pedig teljesen kizártnak mutatkozik.

Említést érdemel, hogy az osztatlan közös logelőlkről alkotott 1913. évi törvény szerint a közösségből folyó ügyek vitelére alakuló társulat a közös logelőt vagy ennek egyrészét, ha a tagok összességének nyilvánvaló érdeke követeli, értékének megfelelő vételárért a kir. földmivelésügyi miniszter jóváhagyásával elidogenitheti. A törvény ezen rendelkezéséből nyilvánvaló, miszerint ez a társulat arra is jogosítottnak tekintendő, hogy a köszénbányászati vállalkozó részére a köszénkiaknázási jogot loküsse, illetőleg a vállalkozóval haszonbéri szerződést kössön. Szerintem az ily bányászati szerződésnek az érvényéhez az egyes közbirtokosok aláírása nem szükséges, — elég, ha azt a törvény értelmében alakuló társulati közgyűlés elfogadja és a közgyűlés a tárgy határozatait és a szerződést a miniszter jóváhagyja. Mindenesetre ez is némi haladás.

Egyébiránt az osztatlan közös logelőlkről alkotott törvénynek a címül vott kérdéssel kapcsolatos rendelkezései részletesebb ismertetésére legközelebb v sszátérek.

HAZAI HIREK.

Kinevezések. A magyar királyi pénzügyminiszter *Scheffer Odön dr.* és *Erfel Ede dr.* végzett bányahatósági segélydíjas bányamérnökhallgatókat a 'X. fizetési osztályba bányasküldettké kinövezte. — A magyar királyi pénzügyminiszter *Weisz Lajos* bányakapitányi címmel és jelöggel öllátott főbányabiztost az iglői magyar királyi bányakapitányságnál, jelen állomáshelyén és a VII. fizetési osztályban való meghagyás mellett, bányakapitánynya kinevezte.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület közgyűlése. Mult számunkban röviden hírt adtunk arról, hogy az egyesület ezidei közgyűlését szeptember hó 20., 21. és 22-én tartja meg. A közgyűlés programja: Szeptember hó 20-án esti hat órakor az igazgatótanács és esti hét órakor a választmány ülése a Continental-szálloda bejáratától balra eső földszinti téli éttermében. Esti nyolc órakor ismerkedési estély a Continental-szálloda első emeleti termében Szeptember hó 21-én (vasárnap) délelött kilenc órakor közgyűlés a Magyar Tudományos Akadémia heti üléstermében.

A közgyűlés tárgysorozata: A közgyűlés megalkulása és ünnepélyes megnyitása. Küldöttségek és

képviseltek bejelentése és üdvözlése. Beszámoló jelentés az egyesület mult évi működéséről. Könyvtáros jelentése a könyvtár állapotáról. Az egyesületi pénztár 1912. évi zárószámadásának felülvizsgálása és a felmentvény megadása. Az 1914. évre vonatkozó költségvetés megállapítása. A szoborbizottság jelentése. A beérkezett pályamunkák bemutatása és a díjak esetleges odaitélése. Bejelentett tárgyak, kérdések és indítványok tárgyalása. Indítványok. Előadások és felolvasások. A közgyűlés ünnepélyes bezárása.

Közgyűlés után: Déli két órakor díszebéd a Continental-szálloda első emeleti termében. Szeptember hó 22-én (hétfőn) kirándulások. A várhegyi alagút viz ellen védekező munkálatainak megtekintése. A bejárást *Andrea János* kir. bányamérnök tájékoztató magyarázata előzi meg. A Magyar Rézhengerművek Részvénytársaság, azelőtt *Chodoir Gusztáv* és *Társai rézhengerművei* (Budapest, V., Vízafogó 1460. sz.) meglátogatása. Az osztrák-magyar horganyhengerművek részvénytársaság váci műveinek megtekintése.

A kirándulások idejét és a gyülekezés helyét az ismerkedő estély alkalmával közlik a résztvevőkkel.

A mélyfurómérnökök és technikusok XXVII. nemzetközi vándorgyűlését folyó hó 7-én nyitják meg Münchenben. A kongresszus három napig tart.

A XII. német általános bányászkongresszust Breslau-ban tartották meg folyó hó 2—7-ig.

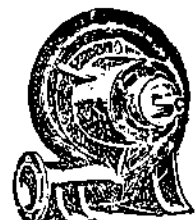
A marosujvári sóbányászat jó-öje. Marosujvári tudósítónk jelenti A Rudolf-bánya viz alatt állása következtében az erdélyrészi sóbányászatot ért súlyos veszteség helyrehozatala céljából nagyfontosságú tanácskozásnak volt színhelye Marosujvár. A tanácskozásban résztvettek: *Probstner* Alfréd miniszteri tanácsos, dr. *Szontagh* Tamás a földtani intézet igazgatója, *Böck* Hugó geológus, főbányatanácsos, *Réz Géza* bányakadémiai tanár, *Benedek* Kálmán és *Nesnera* Jenő bányatanácsosok, mint a parajdi és vizaknai sóbányahivatalok főnökei. A bizottság a főbányahivatal mérnöki karának bevonásával beható vizsgálat alá vette a földcsuszamlásokat és bányasülyedéseket. A megtartott szaktanácskozáson pedig végleges döntést hozott a Rudolf-bányába beszorult vízmennyiség kiszivattyúzása tekintetében. Szakközeg véleménye szerint a bányában mintegy másfél-millió köbméter viz van, melyben a feloldott só értéke százhatvan millió koronát tesz ki. A viz kiszivattyúzására legközelebb gépeket fognak beállítani s így a viz eltávolítása egy évet fog igénybe venni. Ennek következményeitől tétetett függővé a marosujvári sóbányászat jövő fejlesztése.

Blackman Szellőző

ventilátorok,
exhaustorok,
fuvók minden célra

szárító, szívó
berendezések

Magyar Szellőző Művek

Budapest, VII., Aréna-ut 80.

(3793/a 863,35)

Telefon: József 26—56.

Az állami cinkgyár. A pénzügyminiszteriumban tárgyalás alapjául elfogadták az országos magyar bányászati és kohászati egyesület zalatnai osztályán elfogadott javaslatot, amely arra hívta fel a kormány figyelmét, hogy a magyar fémbányászat támogatása és kihasználása szempontjából Kolozsvárott nagyszabású állami cinkkohót állítson föl. A cinkkohó fölállítására szoros összefüggésben áll a sármási földgáz igénybevételével. Az ércek pörkölési gázait lekötendő ugyancsak tervebe van véve részvénytársasági alapon kénsavgyár létesítése, ami szoros összefüggésben állana egy nagyobb méretű műtrágyagyár felállításával. A cinkgyár létesítése hír szerint annyira előrehaladt stádiumban van, hogy annak költségvetése is készen van már. A tervezett kincstári kohót egyelőre csak egymillió korona befektetéssel akarják fölépíteni évi hétszáz waggon, 40—50 százalékosra dúsított cinkérek földolgozására. Az évi földgáz-szükséglet a számítások szerint tízezer köbméterre rugna. Az új kohó tervei és előmunkálatai már hetek előtt elkészültek, a beruházási összeg ügye is rendben van, azonban a végleges megoldást még egy jelentős kérdés hátráltatja. A kohó mellékterményeit, a kénsavat, csak egy műtrágyagyár létesítésével lehetne értékesíteni. Egy erdélyi műtrágyagyár létesítése már régen aktuális és az Agrárbank már évek óta tervezi is a létesítést, a kincstár pedig nem akarja meghusítani a magánvállalkozást. Ezért a pénzügyminiszterium a kincstári kohóval kapcsolatos műtrágyagyár létesítésére a kincstár részesedésével alakuló részvénytársaságot akar összehozni. Ennél az alakulásnál természetesen nagyon sok az érdekeltség és amíg ezeket el nem hártják az utóból, addig a kohó építésére sem kerülhet a sor.

Új iparvasut. Tudósítónk jelenti: A marosújvári állomástól a bányához kivezető régi sószalító iparvasut pályatesto a bányasülvedések következtében teljesen tönkrement — új vasut építés vált szükségessé. Az új iparvágány közigazgatási bejárása múlt hó 30-án lett megtartva. A vasuti állomástól kiágazó új iparvasut a holt Maros irányában, a felsőújvári hegyoldalát érintve az uszoda, uradalmi és kincstári vendéglők mellett fog a Stefánia bányához kiérni. A közigazgatási bejárás után az államkincstár képviselőjében Szabó Albert főbányatanácsos a bizottság tagjai részére a kincstári vendéglőben ebédet adott. — Az építést 70.000 koronáért Bohatiet Leó szászvárosi mérnök nyerte el, aki köteles az új iparvasutat nyolc hét alatt elkészíteni.

Környe és Lipótakna között a pápa—bárhídi vasutból kiágazólag 4 km. hosszú vontató vágányt építenek. Az építkezést a Mandel és Quitner cég már a jövő hóban megkezdte.

Az Urikány-Zsilvölgyi benzolgyárat épít. Az Urikány-Zsilvölgyi Kőszénbánya Részvénytársaság

elhatározta, hogy lupényi kokszművét, illetve kátrány- és ammóniakgyárát egy benzolgyárral kibővíti. A benzolgyár alkalmasint a jövő év tavaszán kerül üzembe.

A benzolt tudvalevőleg egyrészt anilingyártásra, másrészt benzinpótló, motorikus üzemek és automobílok táplálására szolgáló anyag előállítására használják, amely anyagnak értéke a rendkívüli mértékben emelkedő fogyasztás miatt jelentékenyen felszökkent. Minthogy az összes benzinmotorokat némi jelentéktelen átalakítás mellett benzolfogyasztásra is lehet berendezni, az új cikk kelendősége máris biztosítva van, különös tekintettel arra, hogy benzinkészletekben sem itthon, sem külföldön nem igen bővelkednek.

Franz Méglin & Co. A-G. dillingen-saari gépgyár mellékletére hívjuk fel olvasóink figyelmét. Ez az első-rangu német gyártelep, amely szénszeparálókat és mosókat, mindennemű aratógépet gyárt, fényesen oldotta meg a szénnek, koksznak, palának, kavicsnak, homoknak stb.-nek gazdaságos szállítását speciális hovevő szállításal. gójával, amelynek kiválóságát legjobban igazolja, hogy ez a rendszer a nagyobb üzemeknél ma már általánosan elterjedt. A cég most különös súlyt helyez magyarországi üzleti körének támogatására a célból Budapeston önálló képviselőt szándékozik létesíteni.

Szerencsétlenség. A solmocsbányai Erzsébet-aknán lévő bányaműnél kőzetomlás következtében, *Sziagó Mihály* 43 éves bányamunkás súlyosan megsérült. A megsérült bányamunkást a bányász-kórházba szállították, hol Vértesi Tóth Imre dr. m. kir. bányakerületi főorvos vette ápolás alá.

A vegyes kohászati bizottság augusztus hó 28-án Alsófernezelyen Farkas Jenő felsőbányai polgármester s bányacégletti elnök-vezetése mellett ülést tartott. A bizottság minden a legnagyobb rendben talált s a kohó vezetőjének, Hüllán János bányatanácsosnak s a többi tisztviselőnek jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

A Borsodi bányatársulat ez évi rendes bányatársulati közgyűlését szeptember hó 30-án Rudóbányán tartja meg.

Cégjegyzési hírek. *Magyar Bánya- és Kohóipari Tudományi Részvénytársaság*, Budapest. Blum Brunó igazgatósági tag családi nevének Balogh-ra történt átváltoztatása és ennek folytán újabb cégálírása bejegyeztetett. — *Műszaki Részvénytársaság felszámolás alatt*, Budapest. A részvénytársaságnak az 1912. évi november hó 8-án tartott rendkívüli közgyűlése által elhatározott felszámolása, a felszámolási cégiszőveg, továbbá Kovács Mátyás és György Ákos felszámolóknak ebbeli minőségük és együttes cégjegyzési-jogosultságuk bejegyeztetett. — *Magyar Rézműgyár Részvénytársaság felszámolás alatt*, Budapest. A részvénytársaságnak az 1913. évi május hó 26-ik napján tartott rendes közgyűlése által elhatározott felszámolása, a

BRUNNER I. L. ÉS TÁRSA

∴ ∴ gép, szerszám, műszaki és elektrotechnikai nagykereskedés ∴ ∴

Széghönycim:
BRUNNERIT,
BUDAPEST.

(999/35)

Egyike a legrégibb, legnagyobb és legpontosabb cégeknek. Évtizedek óta szállítója a kincstári bányáknak és vasműveknek, a cs. és kir. közös hadseregnek és haditengerészetnek, a m. kir. államvasutaknak, a m. kir. posta- és távírdának, valamint számos magánüzemnek. — 1913—14. évi nagy árjegyzékünket komoly vevőknek szívesen küldjük.

Széghönycim:
BRUNNERIT,
BUDAPEST.

BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 19. SZÁM.

felszámolási cégszöveg, továbbá Bieber József dr., Michaller István dr. és Barcza Elemér felszámolóknak ebbeli minőségük és cégjegyzési jogosultságuk bejegyeztetett azzal, hogy a felszámolási cég bármelyik két felszámoló által együttesen jegyeztetik. *Teudloff-Dittrich armatura-, szivattyu- és gépgyár részvénytársaság*, Budapest. Abel Bódog és Piesch Walter társulati tisztviselőknok alapszabályszerű cégjegyzési jogosultságuk bejegyeztetett. — *Orenstein és Koppel*, Budapest. Spitzer Béla budapesti lakosnak cégvezetői jogosultsága bejegyeztetett azzal, hogy nevezett cégvezető a céget csupán a már bejegyezve levő Bakos Márton cégvezetővel együttesen jegyezheti. — *Langfelder V. gépgyár részvénytársaság*, Budapest. Keletkezett 1913. június 21 én. A vállalat tárgya: az eddig Langfelder V. cég által Budapesten üzemelt gyári telephely és üzlet megszerzése és a gyári üzem folytatása. Alaptőkéje 1,400.000 korona, mely hétezer darab egyenként kétszáz korona névértékű, bemutatóra szóló részvényre oszlik.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

A porosz kormány és a szénkartel. A felszülézi szénkartel elhatározta, hogy folyó évi szeptember hó elsejétől fogva fölemeli a szénárakat és nem tesz kivételt azzal a szénrel sem, amelyet a lakosság bel földön fűtésre használ. A porosz kereskedelmi miniszter azonban kijelentette, hogy a szénkartelnek ezen elhatározásába nem egyezik bele, mert habár a külföldre szállított közönséges szén árának fölemelése ellen nincs kifogása, a lakosság által a német birodalom területén fűtésre használt és fogyasztott szén árának megdrágításához semmi szín alatt sem járulhat. A miniszter ezen elhatározását elsősorban szociálpolitikai szempontokkal okolja meg és kifejti, hogy az államnak minden irányban kötelessége megvédeni az összesség és így a fogyasztók érdekeit még abban az esetben is, — amint az jelenleg fennáll, — ha az állam részes a szénszindikátusban és így az árfölemelés saját részesedését is növelné. Az államnak — így érvel a miniszter — nem csupán arra kell törekednie, hogy mint üzemtulajdonos, a saját vállalatának érdekeit istápolja, hanem messzebbmenő irányban, a köz

érdekeit is mindenkor szem előtt kell tartania. A miniszter egyébiránt el van tőkélve arra is, hogy amennyiben óvásának nem lesz meg a kellő sulya, a szénszindikátusból kiválik és teljesen önállóan intézheti az állam szénbányauzemeit.

Nemzetközi petroleumkartell. Az amerikaiak évok hosszú sora óta mesterkednek abban, hogy a világ valamennyi petroleumvállalatát egy kartellbe egyesítsék. Lábukat majdnem mindenütt meg is vetettek és pedig nemcsak petroleumferrások nagyarányu vásárlásával, hanem finomítók felállításával is. Tudvalevőleg a kartell létesítésének évekkal ezelőtt az volt a legnagyobb akadálya, hogy az osztrák és a magyar petroleumvállalatok nem voltak hajlandók ahhoz csatlakozni. Tulajdonképpen erre következett a Vacuum Oil megalapítása és az az elkecseregett harc, mely már-már válságba sodorta az osztrák és a magyar petroleumfinomítókat. Ekkor következett azonban az osztrák kormány intervenciója, mely egyrészt igen nagyarányu befektetésekkel, másrészt pedig az amerikai érdekeltség ellen alkalmazott represszáliákkal kivédte a támadást és az érdekelte vállalatok sikeres ellenállását biztosította. Most pedig, hogy a világ összes tőzsdéin feltűnően emelkednek a petroleumértékek, az a hír kelt szárnyra, hogy az amerikaiak újabb tárgyalásokat indítottak meg egy világkartell létrehozására. Szakkörökben az a vélemény uralkodik, hogy az osztrák kormány magasabb etikai szempontokból ezuttal is a legenergikusabban szembe fog szállani minden ilyen tervvel.

Francia szénrendelés Angliában. A francia haditengerészeti hatóság ajánlattételre szölitotta fel az angol bányatársaságokat százezer tonna elsőrendü angol szén szállítása iránt, amely mennyiség folyó évi októbertől jövő év március végéig francia hadikikötőbe lesz szállítandó. Szakkörökben azt állítják, hogy ez a legnagyobb mennyiség, amelynek szállítására Anglia tengerészeti körökből ezideig felszölitást nyert.

✂ KÜLÖNFÉLÉK. ✂

Uj barlang. A Spaa melletti Remonchamps községben (Belgium) új barlangot fedeztek fel, mely egyiko Európa legnagyobb szerü barlangjainak. A föld mélyében található megkapóan szép termék pazar szépségü kristályokkal vannak díszítve, melyek világítás mellett káprázatos hatással vannak a szemlélőre. A barlangban átvonuló folyón keresztül természetes sziklahíd vezet újabb termekbe, melyek egyikének — a „fehér terem”-nek boltozatát csodaszép hóchér cseppkövek borítják.

A bányászok szemremegéséről tartott nemrég előadást *Ohm dr.* egy orvosi gyűlésen. Ez a betegség a Ruhr vidékén már 11.000 bányászt támadott meg s ezért *Ohm dr.* a betegség elleni küzdelemnek mielőbbi megkezdését szociális és gazdasági szempontból fontosnak tartja. Egy angol orvos a betegség következtében beállott kárt Angliában évenként kétmillió márkára becsüli. A betegség elleni küzdelemnek első feltétele az, hogy a kutatók annak lényegével és keletkezésével tisztába jöjjenek. Az előadó már megkezdte az ily irányu tevékenységét és különösen a remegésről felvett kinematografikus felvételekkel kísérletezik sokat.

Bányászati akadémia Kinában. Kinában a mezőgazdasági, ipari és bányászati minisztérium azzal a tervvel foglalkozik, hogy egy bányászati akadémiát állít fel amelynek növendékei az elméleti kiképzés mellett megfelelő gyakorlati oktatásban is fognak részesülni.

Uj cementgyár Romániában. Bukarestből jelentik, hogy román tőkepénzesek egy millió frank alaptőkével Campinában cementgyárat létesítenek. Az új gyár Romániának harmadik számottevőbb cementgyára lesz.

HIRDETMÉNY.

Ezennel közhírré tételik, hogy a **Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték** (XXXII. sorsjáték) **6. osztályának** húzása **1. évi szeptember hó 24-től október hó 22-ig** tartatnak meg, még pedig a következő napokon: szeptember 24, 25, 26, 27, 29, 30, október 1, 4, 6, 7, 9, 10, 13, 14, 15, 17, 22-én.

A húzások a négy első napon 1/29 órákor, a többi napokon 9 órákor kezdődnek és a **magyar királyi ellenőrző hatóság** és **Kir. közjegyző** jelenlétében nyilvánosan történnek a **Magyar Kir. Szab. Osztálysorsjáték húzási termében**. A sorsjegyeknek a 6. osztályra való megújítása a játéktörvény szerint, minden igény különbeni elvesztésének terhe alatt, **1913. szeptember hó 17-ig** eszközlendő.

Budapest, 1913 szeptember 7-én.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték igazgatósága.

Tolnay.

Hazay.

DEUTSCHER BERICHT. INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Die Erdgasfunde in Siebenbürgen. Auf der bisher erfolglosen Suche nach Kalisalzen erbohrte der ungarische Fiskus im Jahre 1909 bei Kissármás im siebenbürgischen Komitat Kolozs eine Ausammlung von Erdgas in solcher Reinheit und Menge, wie man es in Europa bisher noch nicht gefunden hatte. Besonders erfreulich war die Tatsache, dass die zuerst erbohrte Quelle in ihrer Ergiebigkeit nicht nachliess, sondern zwei Jahre lang in unverminderter Stärke

ausblies, bis endlich im Jahre 1911 eine Fassung der Quelle gelang. Vielfach konnte man auch bei fliessenden und stagnierenden Wässern Ausströmungen von Erdgas wahrnehmen. Hieraus und aus den geologischen Untersuchungen konnte man schliessen, dass das erbohrte Gasvorkommen bei Kissármás nicht einzig bleiben würde. Nachdem das Erdgas durch eine Gesetzesnovelle als Staatsmonopol erklärt war, wurden vom ungarischen Fiskus weitere Bohrungen niedergebracht, um die Ausdehnung der Erdgasvorräte in der näheren und weiteren Umgebung der ersten Quelle festzustellen. Diese erste Quelle hatte von Anfang an rund 800.000 Kubikmeter Gas von zirka 99 Prozent Methan (CH₄) in 24 Stunden geliefert, und diese Menge war in den zwei Jahren bis zur endgiltigen Fassung der Quelle nicht geringer geworden. Trotzdem musste man sich für den Fall des Nachlassens oder Versiegens der Quelle Reserven sichern, cho man einer rationellen Verwertung des Gases näher treten und ein grösseres Kapital investieren konnte. In fünf weiteren Bohrlöchern wurden so in Tiefen zwischen 68 und 220 Meter Vorräte von zusammen fast 440.000 Kubikmeter in 24 Stunden erschlossen. Damit war also in der näheren Umgebung des Hauptbrunnens eine Reserve geschaffen, die etwa die Hälfte der Ergiebigkeit des Hauptbrunnens hatte. Weiter hatte man bei den Bohrungen die Erfahrung gemacht, dass mit zunehmender Bohrlochtiefe die Ergiebigkeit der Quellen wächst, so dass also durch einfaches Vertiefen der Bohrlöcher bei einem etwaigen Nachlassen die Ergiebigkeit der Gasbrunnen wieder gesteigert werden konnte. Auf Grund dieser Feststellungen konnte an die Verwertung des Gases herangetreten werden. Die von dem Hauptbrunnen täglich gelieferten 800.000 Kubikmeter Gas würden mehr als ausreichen, um die Landeshauptstadt Budapest mit Gas für Kraft- und Lichtzwecke zu versorgen. Hierzu wäre eine Fernleitung von 450 Kilometer Länge erforderlich, deren Kosten einschliesslich der notwendigen Kompressorstationen von ungarischer fachmännischer Seite auf mindestens 23 Millionen Kronen veranschlagt worden. Dieser allerdings recht erhebliche Betrag liesse sich

SALGÓTARJÁNI

RÉSZVÉNY-

KÖSZÉNBÁNYA

TÁRSULAT

A társulat széntermelése évenként:

Salgótarjáni bányákban	10 millió
A petrozsény-farkasvölgyi bányákban	125 millió
A vezetése alatt álló Esztergom-Szászvári Kőszénbánya Részvénytársaság termelése évenként:	
Dorogh-Annayölgyi bányákban	45 millió
Szászvár-Nagymányoki bányákban	1 millió
A vezetése alatt álló Felső-Zsilvölgyi bányában	1 millió
Összesen	29 millió

Szénosztályozás:

Darabos (tömör) szén. — Koczkaszén szoba-, gőzcséplőgép- és gőzeke-fűtésre.

Diószén. — Durvaszén. — Aknaszén. Rostált aknaszén, gyári kazánfűtésre.

Aprószén körkemence fűtésre. Kovács-szén kovácsolási célokra.

Megrendelések központi irodánkhoz:
Budapest, V., Arany János-u. 25
intézendők.

Jutányos árak, pontos és gyors kiszolgálás.

(B/662/23/52)

indessen sehr leicht und rasch amortisieren, da in Budapest gegenwärtig 300.000 Kubikmeter Gas im Tage verbraucht werden, für das die Konsumenten 17 Heller pro Kubikmeter zahlen und das zum grossen Teil aus ausländischen Kohlen hergestellt wird. Es ergibt sich also eine jährliche Einnahme von etwa 18.5 Millionen Kronen, wovon man mindestens 8 Millionen Kronen als Nettocinnahme rechnen kann. Selbst wenn die Gesamtkosten der Fernleitung sich auf 40 Millionen Kronen belaufen sollten, so wäre die gesamte Anlage bereits in fünf Jahren amortisiert. Da eine so kurzfristige Amortisation bei verbenden industriellen Anlagen jedoch nicht üblich ist, liessen sich die Gaspreise infolgedessen erheblich herabsetzen, was im volkswirtschaftlichen Interesse sehr zu begrüssen wäre. Nach Durchführung dieses Projektes bleiben von dem Vorrat des Hauptbrunnens immer noch mehr als 400.000 Kubikmeter täglich ungenutzt, die zur Versorgung anderer Orte, zum Betriebe einer

elektrischen Überlandszentrale oder für sonstige industrielle Zwecke Verwendung finden können.

Errichtung einer Zinkhütte in Ungarn. Im ungarischen Finanzministerium plant man die Errichtung einer Zinkhütte im siebenbürgischen Orte Apahida. Diese soll zur Heizung mittelst Erdgases eingerichtet werden. Der Ort Apahida ist nicht weit von dem Zentrum des siebenbürgischen Erdgasgebietes. Zu diesem Plane hat der Umstand veranlasst, dass Ungarn jährlich im Durchschnitt Zink und Zinkwaren im Werte von 20 Millionen Kronen aus dem Auslande importiert, und dass andererseits die heimischen Zinkerze unbenutzt verloren gehen. Man schätzt die Menge des jährlich zugrunde gehenden Zinkerzes mit 500 Waggons. Die geplante Hütte soll zunächst mit einem Kostenaufwand von 1 Million Kronen errichtet werden, und man rechnet, dass jährlich 700 Waggons 40 bis 50 procentigen Zinkerzes aufgearbeitet werden können.

"TAURIL"

Magyar munkás magyar munkája!

A legtökéletesebb tömitő lemez.

Export az egész világba. Óvakodjunk utánzatoktól.

„TAURIL“ központi elárusító iroda:

BUDAPEST, Gyár-utca 26.

(535|856|19)

(87-|52)

BÁNYAZENEKAROK
felszerelése tekintetében legalaposabb tájékoztatást nyújt egy a hangszerek minősége, mint mennyiségére vonatkozólag a „Zenekari felszerelések táblázata“ című irodalmi munka, melyet a szerkesztője és kiadója: **Sternberg Armin és Testvére** es. és kir. udvari hangszergyáros cég Budapest, VII., Rákóczi-ut 60. sz. érdeklődőknek ingyen és bérmentve megküldi. Ugyanott bányászati és autómobil j. lzd. kúrt. król és jelző hangszerekről a különleges képes árjegyzék is megjelent, amelyet a cég szintén bérmentve küldi.

Seippel Vilmos
bányalámpagyára **BOCHUM (Westfalia).**

Gyáram, mely 50 év óta fennáll, előforduló összes világító műszere m.

olajjégős acetylén és biztonsági benzin } **bányalámpákat.**

Lámpatisztító berendezéseket, benzintartályokat és öltökészülékeket, tartalékrészeket bármily rendszerű lámpához.

Julányosak lámpáim jószágáért keze vállaltok.
Vezérképviselő (966: |1)

LIGETI és BIRÓ bányászati szaküzlete
BUDAPEST, V. KERÜLET, VIGSZINHAZ-UTCA 5. SZÁM.

Képes nagy árjegyzékemet készíttel

Több mint 5000 létesítmény.

ECKARDT VILMOS és HOTOP ERNŐ
részvénytársaság
Budapest, V. kerület, Dorottya-utca 6. sz.

Tervezünk és vállalunk 1870. év óta:

Téglaégetőket, tető-cserép-gyárakat, chamoto-téglaagyárakat, mészégetőket, magnezitgyárakat, tüzelési berendezéseket, gyárkéményeket, kazánbefalazásokat.

(919/29)

Zahnradfabrik AUGSBURG

(vormals: **JOH. RENK A. G.) AUGSBURG.**

Szállit minden fajta fogaskerekeket bármily formában és nagyságban, különösen komplett gyorsaság-mérszkelőt.

Képviseleti:
JOREL & BACHRACH
mérnöki iroda
Wien, II./I. Gastellezasse 2.

(99-|6)

Pályázati hirdetés.

A magyar királyi állami vasgyárak központi igazgatósága az ügykörébe tartozó gyárak részére az 1914. évben szükségelt és megközelítő mennyiségben alább felsorolt tüzálló anyagok szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Tételek száma	Az anyag megnevezése	A fogyasztó gyár neve			
		M. kir. vas- és acélgár-Diósgyőr	M. kir. vasgyári hivatal Z. Jyombrézó	M. kir. vasgyári hivatal Káposztás	M. kir. vasgyári hivatal Vajdahunyad
Szükségelt mennyiség mértékéban					
1	Közönséges tüzálló agyag	40.000	fehér 1.200	600	
2	I. rendű tüzálló agyag	10.000	fehér 4.200		1.000
3	Caolinföld (sovány)	5.000	—	—	—
4	Caolinföld (kövér)	10.000	—	—	—
5	I. rendű kovakő	15.000	—	—	—
6	I. rendű ehámotte (darabos)	5.000	—	—	—
7	Teljesen kiögetett magnésit	36.000	10.000	—	—
8	Magnésit téglá, normal	50.000 db	5.000	—	—
9	Magnésit téglá, ék-alaku	12.000	—	—	—
10	Magnésit liszt	—	800	—	—
11	Kovadynas téglá, 250 × 125 × 65 mm.	50.000 „	—	—	—
12	Kovadynas téglá, 250 × 190 × 65 mm.	23.000 „	—	—	—
13	Kovadynas téglá, 300 × 150 × 65 mm	12.000	—	—	—
14	Kovadynas téglá, ék-alaku	24.000	—	—	—
15	Dynas téglá, normal és ék-alaku	—	9.000	850	—
16	Üst téglá, I. minőségű, ehámotteból	—	3.000	—	—
17	Sajtolt I-a ehámotte regenerátor téglá, 320 × 160 × 80 és 320 × 100 × 100 mm. méretű.	—	3.000	—	—
18	Tölcser téglá, sajtolt horonynyal	—	5.000	—	—
19	Dugórud esőtéglá, sajtolt horonynyal	—	1.500	—	—
20	Polytpát.	1.400	—	—	—

Az anyagok a szállítónak legalább négy héttel a szállítási határidő előtt megküldött megrendelési levelekben meghatározott mennyiségben, az előirt szállítási

határidők és módzatok pontos betartása mellett szállítandók.

A megrendelési levelekben előirt szállítási határidők be nem tartása esetén minden heti késedelemért a be nem szállított mennyiség értékének 0,5 százaléka (egy fél százaléka) a vonatkozó számlaösszegeből bírságképpen levonatik. Négy heti késedelem esetén ezenfelül a megrendelő gyárnak jogában áll az esedékes mennyiséget a szállító terhére bárhol és bármily áron beszerezni.

Az anyagok szállítására nézve a fennálló általános szállítási feltételek határozmányai, melyek a pályázó cégeknek díjtalanul átengedtetnek, a minőségre nézve pedig a következők köttetnek ki

1. A közönséges tüzálló anyagnak lehetőleg nagy kötőképességgel kell bírnia, minden más idegen anyagtól mentnek és lehetőleg száraznak kell lennie. Ezenkívül a 26. sz. Seger-féle kúpnak a megfelelő hőmérséknel égetve — az olvadásnak nyomát sem szabad mutatnia.

Ha ezen anyag nem szállítható oly szárazon, hogy azt azonnal örölni lehessen, akkor kiténtetendő a makszimális víztartalom, melylyel a tüzálló anyag szállítható.

Az I. rendű tüzálló anyag teljesen száraz és örülésre alkalmas állapotban szállítandó. Kötőképessége nagy és timföld (Al₂O₃) tartalma legalább 38 százalék legyen, továbbá a 33. sz. Seger-féle kúpnak a megfelelő hőmérséknel égetve az olvadásnak nyomát sem szabad mutatnia.

3. A caolinföldnek lehetőleg száraznak és idegen testektől mentnek kell lennie. Ha nem szállítható teljesen száraz állapotban, akkor a víztartalom közlendő.

4. A teljesen kiögetett magnosit legfeljebb 3 százalék SiO₂, 8 százalék FeO + Al₂O₃, 2 százalék CaO és legalább 88 százalék MgO-t tartalmazzon.

A kovakő legalább tojásnagyságu és ennél nagyobb darabokban és földrészekből, valamint olvadástartól előidézhető csillám és vasrészekből menten szállítandó. Kovasav (SiO₂) tartalma legalább 99,5 százalék legyen.

Fenti anyagok, a kovakő kivételével, fedett kocsikban szállítandók. Minőségileg meg nem felelő anyagok az átvételből kizáratnak s a vett értesítéstől számított 14 napon belül kifogástalan anyagokkal pótlandók.

A minőség megállapításánál kizárólag a fogyasztó gyár vegyelemzése mérvadó.

A fizetés a havonként beszállított mennyiségek után szállított s közvetlen a megrendelő gyárhoz beküldendő szabályszerűen bélyegzett számlák és nyugták alapján, min-

NAY ÉS RÓNA BUDAPEST

MŰSZAKI NAGYKERESKEDÉS
GÉPMŰHELY FAÁRU
ÉS SZÁLLÍTÓESZKÖZ GYÁR

KÖZPONT:
V., ALROTMÁNY-UTCA 4

Taligák, szerszámok, szállítóeszközök bármily építkezés és iparüzem számára. Diaphragma szivattyúk. Fecskendők.

(1017/52) Emelő szerszámok. Vasuti szerszámok. Carbíd lámpák. Fényszórók. Felvonók.
Tessék képe árjegyzéket kérni!